

HUNYADI MÁTYÁS URALKODÁSA (1458-1490)

1. Hatalomra kerülése: a Hunyadiak küzdelme V. Lászlóval:

A harc oka:

- V. László féltékeny a Hunyadiak hírnevére és vagyonára
- Tanácsadói (pl. Cillei Ulrik) a Hunyadiak ellen uszítják a királyt.

Székely Bertalan: V. László és Cillei Ulrik

A küzdelem alakulása:

- Hunyadi László egy vitában megöli Cillei Ulrikot
- Válaszul V. László lefejezteti Hunyadi Lászlót és börtönbe zárja Mátyást. Mátyás Prágában, Podjebrád György cseh király udvarában raboskodik.
- 1458: V. László váratlanul †: a Hunyadi-párt Szilágyi Mihály vezetésével és a közne-messég támogatásával a Duna jegén összegyűlve királlyá kiáltja ki Mátyást, aki hazatér Prágából, mert szabadsága fejében hajlandó feleségül venni Podjebrád lányát, Katalint.

*Benczúr Gyula:
Hunyadi László búcsúja*

Podjebrád György

Szilágyi Mihály pecsétje

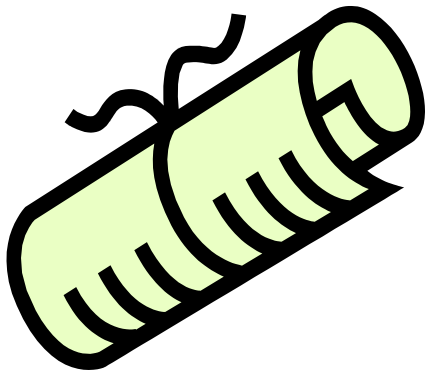
2. Mátyás uralma: a középkori Magyarország fénykora:

a) A belső rend helyreállítása:

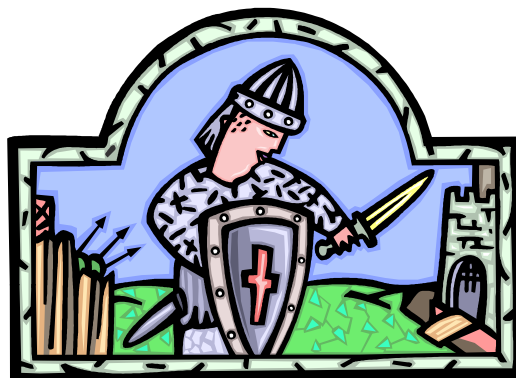
Megválasztása után Mátyás **határozott intézkedéseivel** állította helyre a királyi hatalmat és alapozta meg tekintélyét:

- A **kormányzóvá kinevezett Szilágyit eltávolította Budáról**. A török elleni harc vezetésével bízta meg, majd a kormányzóságról is lemondatta.
- A rablóbandává züllött **felvidéki huszitákat szétverte**, illetőleg egy részünket hadseregébe olvasztotta.
- A **bárok hatalmának visszaszorítása** érdekében Mátyás arra törekedett, hogy a rendi fejlődés eddigi eredményeire támaszkodva megszilárdítsa a rendi monarchiát: **köznemesi többségű országgyűléssel** kívánta korlátozni a bárók hatalmát.

b) Az erős királyi hatalom 3 támaszra épül:

hivatalnokok

zsoldos hadsereg

adók

- **hivatalnokok:**
  - végrehajtják a király utasításait
  - beszedik az adókat
  - ellenőrzik a törvények betartását
- **zsoldos hadsereg (fekete sereg)**
  - fenntartja a belső rendet és nyeri a külső háborúkat is.
- **adók:** biztosítják a hivatalnokok fizetését és a hadsereg fenntartását
  - **füstpénz:** a jobbágyok évi adója, 1 aranyforint fejenként. A kapuadó helyett vezette be, mivel a kapuadó alól sokan ki tudtak bújni,
  - **harmincad:** Károly Róbert óta a kereskedők által befizetendő vám a határokon: az áru értékének harmincadát kellett kifizetni pénzben vagy termékben.
  - **bányabér:** a bányák jövedelmének megosztása. Szintén Károly Róbert óta fennáll, célja, hogy a bányatulajdonosokat kitermelésre ösztönözze azzal, hogy a jövedelem egy részét megtarthatják. (az Árpádok alatt ugyanis az összes bányajövedelem a királyt illette, így a tulajdonosok inkább eltitkolták a lelőhelyeket.)
  - **rendkívüli hadiadó:** először a korona visszaszerzésének fedezésére rendelte el az országgyűlés beleegyezésével a **telkenként 1 aranyforintnyi** rendkívüli adót. Kétször ezt honvédelmi célokra szedette be, biztosítva a **fekete sereg fenntartását**.

3. Hunyadi Mátyás háborúi:

a) **Török ellen** inkább védekezés, mint támadás, mivel a török veszély jelentősen megnőtt. A török Ázsiában újabb területekkel gyarapította birodalmát, és a Balkán nagy része is a befolyása alá került. Mátyás ezért a törökkel szemben a **határok megerősítésére törekedett**. Legnagyobb győzelme a **kenyérmezei csata** (1479) volt **Kinizsi Pál** vezérése alatt.

b) **Német birodalom elleni támadás**

Cél: Mátyás a **török ellen szélesebb távlatokban** törekedett összpontosítani. A német római császári trónt igyekezett megszerezni, mert ennek birtokában **sokkal nagyobb erővel rendelkezhetett volna a török ellen**. Emiatt **Podjebrád Györggyel** (a cseh királyi címért, ugyanis a cseh király választható a német-római trónra) és **III. Frigyes** német-római császárral is háborúzott. Legnagyobb sikere: 1485-ben **Bécs elfoglalása**. A **császári címet azonban nem tudta megszerezni**.

4. Mátyás és a kultúra: reneszánsz és humanista központ Budán

- **Humanizmus** a XIV. században kialakult világnézet. Lényege, hogy **a világ középpontjában az ember (human) áll**.
- **Reneszánsz**: (a renaissance = megújulás) szóból. A XIV. században születő művészeti irányzat. **Megújítja az antik görög-római művészetet**. (pl. oszlopcsarnokok elterjedése, emberi szobrok.)
- Mátyás udvara a **humanista műveltség egyik központja** lett. Ez az uralkodó és a környezette céltudatos munkájának eredménye, s Mátyás második felesége (az első, Podjebrád Katalin korán meghalt), Aragóniai **Beatrix** is humanista volt.

- **Nagy építkezések** jellemzik a korszakot: pl. **a budai és vi-segrádi vár** átalakítása.
- Mátyás udvarát több humanista kereste fel és hosszabb ideig ott is tartózkodott. Köztünk legjelentősebbek **Antonio Bonfini történetíró** és **Galetto Marzio könyvtáros**.
- Mátyás széles körű érdeklődésének bizonyítéka hatalmas könyvtára, **Corvina**, amely nevét a hollós címerről kapta. (holló latinul corvus)
- Megpróbálkozott **egyetemalapítással is (pozsonyi universitas)**, és **nyomdát** is alapított (**Hess András** műhelye Budán), de mindkét kísérlete a hiányzó tömegbázis miatt **(nem volt fejlett polgárság, ami ezt igényelte volna)** rövid életűnek bizonyult.
- Udvari költője: **Janus Pannonius**, az első ismert magyar költő. Legismertebb verse: Pannónia dicsérete.

„Eddig Itália földjén termettek csak a könyvek,
S most Pannónia is ontja a szép dalokat.
Sokra becsülnek már, a hazám is büszke lehet rám,
Szellemem egyre dicsőbb, s általa híres e föld!”

